

ORADEA-MARE (N.-VÁRAD)
25 iulie st. v.
6 august st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 30.

ANUL XXIX.
1893.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

A. Naum.

Academia Română în anii din urmă a îndurat mari pierderi, căci morțea i-a răpit pe unii din cei mai iluștri membri. Numerul locurilor vacante la deschiderea sesiunii generale de estimp a ajuns la cinci.

În deosebi secțiunea literară a trebuit să simtă golul acesta, căci ședința plenară a respins de-a rândul ani de zile pe candidații d'a se alege membri în acea secțiune.

Sesiunea generală din anul acesta înseamnă a fost mai conciliantă în privința acésta și — ceea ce nu s'a prea putut aștepta — a complinit toate cinci locurile vacante.

Datori să ținem pe cetitorii noștri în curentul mișcărilor noastre culturale de pe ori ce teren, am publicat încă atunci informațiuni amănunțite și despre acest act al primului nostru areopag literar, am ilustrat apoi colónele foii noastre cu portretul unuia din membri noi, cu al dlui dr. Victor Babeș, ales aproape unanim în secțiunea științelor; iar acum punem pe acésta pagină portretul unui alt membru nou, al poetului A. Naum, unul din cei aleși pentru secțiunea literară.

Facem cu plăcere acésta, căci de sigur publicul nostru cetitor dorește să cunoscă mai de aproape pe aceia cari muncesc pe terenul literar; iar dl A. Naum lucră de-o vreme atât de lungă, încât ar merita să ne

ocupăm de densusul în locul acesta, chiar și decât cumva Academia nu s'ar fi creșut datore a-i exprima recunoștința prin alegerea între membrii ei.

Modest în prezentarea sa ca om și bărbat de litere, noul academician are întocmai o modestă biografie în ceea ce privește datele. S'a născut, a studiat, s'a dedicat carierei literare, a muncit și muncește cu zel, răspândind gustul frumosului literar, fără ca să se afișeze în arena admirațiilor mutuale, în liniște și îndemnat numai de convingerea că-și îndeplinește vocațiunea, că-și face datoria.

Dar cu toate aceste, ca ori ce merit real, ș-a atras de mult luarea aminte a pricepetorilor, cari i-au cedit cu plăcere lucrările publicate prin reviste și cari au petrecut cu simpatie desvoltarea activității sale literare.

Acésta activitate s'a manifestat în doué direcțiuni: ca autor original și mai cu sémă ca traducător din poezii francezi clasici și romantici, creându-și pe ambele terenuri un nume bine cunoscut printre poezii noștri.

Acésta activitate i-a produs și votul onorific al Academiei Române.

Iată acum și niște date biografice, câte am putut căpeta:

Anton Naum s'a născut la Iași în 1829 din părinți români, cari ca păstori au pribegit din Macedonia în Moldova.

A. NAUM.

Studiile le-a făcut în țară până la vârsta de 20 ani. Pe urmă a făcut cursurile clasice la Paris unde a petrecut nouă ani, studiând înadins și literatura franceză, făcând cunoștința ilustrilor reprezentanți ai ei și îndelnicindu-se însuși în limba română cu lucrări originale și traduceri.

Rentors în țară, s'a așezat la Iași, unde ocupă un post de profesor și unde mai apoi făcù parte din grupul literar din Iași «Junimea», publicând în organul Societății aprópe tóte lucrările sale.

Naum nu este un poet prea productiv, musa lui nu-l inspiră la tot momentul și în tótă situația; versurile sale nu prea cântă sentimentele inimei, ci ne înfățșează tablouri și situațiuni, sânt produsele meditațiunii. N'a scris mult, dar a scris cu gust. Lucrările sale denotă pe omul inzeștrăat cu cunoștințe estetice.

Tot aceste se pot dice și despre traducerile sale, care ne reprezintă pe poeții: André Chénier, La Fontaine, Lamartine, A. de Musset, V. Hugo, Reboul, Th. Gautier, Boileau, T. Mistral și Francois Ponsard, adevăc aprópe toți aparținători epocii trecute. Acest volum este de două ori atât de mare, ca volumul de versuri originale.

Lucrarea din urmă și cea mai lungă între tóte scrierile sale originale, este un roman eroic-comic, în versuri, purtând titlul «Povestea Vulpei», în 12 cânturi, care se publică acuma în revista «Convorbiri Literare» dela București.

La Academie s'a înscris pentru sesiunea viitoare cu un discurs de recepțiune asupra poetului George Sion, repausatul membru al Academiei.

Cu totul alb la pěr, în viața particulară, este blând și afabil. O înfățișare simpatică.

Nox Erat.

Și am auđit un glas puternic.

Apocalipsul.

Grá nópte... pe câmpie umbrele-acum se 'ntinsese,
Iar pe cer ângerii sėrii candelile aprinsese;
Peste lume e tăcere, inimile odihnesc;
Chiar durerea incetase în sufletul omenesc.
Totul dórme... codrii tainici își ascund cu ingrigire
Cântăreții lor măestri cu-a lor dulce ciripire;
Numai buhna uriciósă și cu șoimul răgușit
Scot din când în când în aer câte-un țipet amorțit.
Mai incolo se întinde locul cu înalte maluri;
Neclintite dorm ascunse în noian a sale valuri,
Și resfrâng în întuneric mii de focuri ce clipesc
Câte stele pe-a sa față de pe cer se oglindesc.
Munții negri 'n depărtare pe sub gēna 'ntunecată,
Indosesc în vėlul nopții fruntea lor cea fulgerată.
Este ora când în ceruri ângeri de milostivire,
În genunchi plecați se rógă pentru-a lumii mântuire,
Și vėrsând amare lacrimi Dumneđeului ceresc,
Mai întârđie urgia pėcatului strămoșesc.
Este ora când poetul, stăpănit de suferință,
Își ia lira și pornește, singuratecă ființă,
Să întrebe 'n sinul nopții tăcuta dumneđeire,
Despre-a sufletului sórtă, despre-a omului menire:
Ce sântem și unde mergem?... și de unde noi venim?..
Astă jalnică tērină pentru-ce o locuim?..
Un minut, o clipă numai este viața noastră 'n lume,
Un fulg slab care nu lasă nici o urmă, nici un nume,

O scântee ce clipește ca steluțele căđute,
Rađe triste și duióse ce se sting abia născute!
Apoi Reul care este marele stăpănitor,
El din fașa chiar cuprinde pe sėrmanul muritor,
Îl muncășe đe și nópte; el e vieței aprig vėnt,
Și nu-l lasă, și nu-l lasă pân nu-l pune în mormėnt.
Apoi mórtea și rėșboiul cu-a lor brațe de aramă,
Umplėnd lumea cu cadavre și victime peste sėmă;
Sfiiciósele fecióre, eri de nuntă pregătite,
Inundând cu a lor sânge capeștele pângărite;
Aristid pentru dreptate, din Atena alungat
Și Socrat pėntr'o ideie cu otravă adăpat;
Iar Hristos pentru frăție ș-o mai bună legiuire,
Rėștignit pe cruce 'ndată dup'o crudă schingiuire;
Galileu, făr de rușine, la minciună osândit,
În genunchi tăgăduășe adevėrul pipăit!
Apoi vechia tirănie și popórele 'mpilate,
Turmele făr de număr ce-s de vėcuri condamnate
Să muncășcă 'n muncă crudă un pămėnt neroditor,
Uđând brazdele uscate cu sudórea frunții lor.
Iudea în robie tărând lanțul din Sion,
Și crescėnd cu-a sale lacrămi apele din Babilon;
Egiptenii cu biciu aprig, silind un întreg popor
Să înalte ecatombe pân la cer regiilor lor;
Apoi Xerxe îngămfatul, rege făr de omenie,
Vrėnd să strėngă 'n a lui ghiare pe polcita Grecie.
În curėnd apoi s'arată Roma cea nesațiósă;
Ea învinge, cotopeșce, și dispóie pân' la óse;
Apoi cavalerii aprigi, Mieđul-cv posomorit,
Imbrăcat în zale crețe, pân în creșcet oțelit,
Timp greoiu, făr de dreptate, timp de josnică robie,
Cu rėșbóie nesfėșite, cu poporul în prostie;
Mahomet, un sclav din lume, cu urdiile 'ncrunțate,
Ferecând în lanțuri grele perđuta creștinătate.
Apoi Cesarul cel tiner ce din Galia porneșce,
Duce-o nație întregă și la nord o 'ntroceșce,
Lasă 'n urma sa blăstėmul fiilor de moștenire,
Și poporului ce-l cântă o cumplită respłătire.
Ce! atătea fapte crude nesfėșite ele sânt?
N'o să se mai curme-odată pe acest bėtrán pămėnt?
Și planeta astă vechie, cuibul de nelegiuire,
Nu se 'ntórce dela dēnsa sórcle cu oțerire!
N'a să vic 'n lumea asta timp mai vesel, mai senin;
Legi mai blănde, înfrățire, bucur'i făr de suspin!

De aceste gânduri triste mīntea mea impovorată,
Oboseșce... lira-mi cade... pe colina spulberată,
Și pleópa mea închisă, simte întuneric mare...
În curėnd furtună, trăsnet, lunile în tremurare...
Apoi o tăcere-adăncă, un haos nemėșurat...
Ce aud?... în depărtare trimbița a resunat!...
Este ora judecării, e glasul dumneđecesc!...
Resplătirea așteptată peste nēm̃ul omenesc!...
Când deodată o lumină falnică, nemărginită,
Se revėrsă și străbate prin pleópa-mi amorțită...
Am cređut că e noianul de lumină arđetóre,
Ce incungiuură în spațiu puterea cea creatóre!
Am cređut că se vėdeșce darul cel făgăduit,
Nouă legi, altă dreptate și pămėntul inoít...
Miserabil... eră điuă... eră sórcle lucios,
Înălțând pe-un cer albastru discul seu cel luminos,
Iar pe pajișcea 'nverđită unde taurii mugeau,
Pășceau turmele pestrițe, iar păstorii buciumau...
Tot invie... codrii tainici ascultau cu fericire,
Cântăreții lor măestri cu-a lor dulce ciripire,

Numai buhna uriciósă și cu șoimul răgușit
Fug departe 'n intuneric; glasul lor a amuțit.
Munții negri 'n depărtare pe sub géna inrouată
Își înalță cu mândrie fruntea lor cea asudată;
Mai departe se întinde lacul cu 'nflorite maluri,
Mișcând tainic pe sub unde încreștitele lui valuri,
Și resfrânge în lumină mii de jerbii ce lucesc,
Câte rațe dela sóre pe-al seu piept se oglindesc...

Dar vai!... aste mândre rațe și mărețe străluciri,
Ascund trista noastră vieță cu-a ei vecinice mahniri.
A naturei frumuseță, chipul ei încântător
Indosesc brațul puternic Reului triumfător,
Atunci obosit se plécă arđetor sufletul meu,
Nici prin vis măcar nu vede dreptatea lui Dumneđeu!

A NAUM.

Un léc pentru copilăria noastră.

Conferență ținută la Ateneul din București.

(Urmare.)

Dar iată-l! a intrat! Cât îl zăresc, copiii toți se aședă repede pe bănci, fiecare la locul seu, și drepti, smeriți, cu ochii lor vioi, cu încredere și fără sfîelă îndreptați spre densus, ei se țin gata ca să-l asculte. Densus trece printre rëndurile lor ca să-i cerceteze pe toți cu o ingrigire de mumă, din creșcet până în călcăie, să-i vedă decă sânt veniți de acasă, curați la față, spelați pe mâni și periați pe haine. Apoi, la porunca lui, copiii se scólă în picióre și, împreună cu densus, își fac rugăciunea diminetei. Îndată după aceea, începe și lecțiunea.

Ve închipuiți pôte că el are să se suie pe catedră, și de acolo posomorit, povinoș și sanchiu, are să-i pună pe copiii a-i înșiră pe de rost tóte câte le va și dat el din ajun, ca să le învețe ei din carte? — Nul nici de cum; el remâne în picióre, în fața școlarilor sei și, într'o necurmată convorbire cu fiecare dintr'ênșii pe rënd, ei îi spun mult puținel cât șciu, de mai nainte, iar densus tot mai adaogă, grăunte cu grăunte, (pentru ca să fie minții lor copilărești mai lesne de mistuit), tot mai adaogă noue cunoșcințe, infățișate și esplicate astfel, ca nimic din câte el spune să nu remână nepetruns și neînțeleș de dênșii.

În limba pedantă a pedagogiei teoretice și anume în specialitatea metodologiei, această dibace sistemă de a ține mintea copiilor mereu veghiată, în tot timpul clasei, prin neincutate întrebări și respunsuri, destul de bine combinate pentru ca ele să deștepte o vie emulațiune și un interes mereu intețit printre copiii, această procedere originală, đic, pórtă numirea cacofonică de metod erotematic. El este singur de întrebuintat în clasele începătóre; dar mai târđiu, în cursul secundar, dascălul îl va combină cu alt metod, mai doctrinar, în fapt, (căci atunci numai el vorbește și școlarii îl ascultă), dar nu mai puțin barbar denumit cu porecla de acroamatic...

Dar, vai! ce făcui! Mi se pare că, pe nesimțite, m'am abătut în cotiturile gloduróse ale preceptelor pedagogice. Ve cer iertare și curênd, curênd, ne întórcem în clasa de adineuri.

Iată că de-odată dascălul, ca să nu prea obosescă pe școlarii sei și ca să le varieze ocupațiunile, deprinđându-le când facultățile intuitive, când memoria, chiamă

pe un băiețel și-l întrebă decă cumva își mai aduce aminte de ce face el diminéta, până să nu vie la școlă?
«Da, domnule, — respunde istețul copilaș, — știu să spui și 'n poesie ce fac diminéta acasă și de ce viu așa în grabă la școlă!» — Băiatul își ia resuflare în pept și, cu un gingaș ton copilăresc, recită mai respicat de cum voi puté face eu, aceste naive strofe, sinceră espresiune a unor gânduri de copil cu minte și silitor:

M'am sculat de diminéta;
M'am spelat, m'am imbrăcat
Și din suflet m'am rugat:
Dumneđeu să ne dea vieță,
Sânătate și noroc!

Mi-a dat mama de mâncare.
Nu-mi e fóme, nu-mi e somn.
Dec' aș fi acum un domn,
Invățat, cu minte, mare,
Aș lucră aci pe loc!

Dar eu sânt cepil și 'n școlă
Mult și multe-am de 'nvățat!
Leneș nu-s, nici rêsfătat.
Nu vreau mintea să-mi stea gólă.
Hai la școlă, — nu la joc!

(Finea va urmă.)

A. ODOBESCU.

Molitva preotesei.

(Fine.)

Oftai cu greu și me apropiai de Ilenuța, care zăcea ca un crin uscat pe patul suferințelor sale.

— Ilenuța dragă, i đisei, cum te simți?

Ea își deschise ochii și me privi cu o privire adâncă, plină de dor și de durere.

Apoi își închise ochii de nou și de sub genele-i lungi, negre ca nóptea, i se iviră doue lacrimi grele, cari se versau în jos pe fața-i arđetóre ca focul, ce tot mereu își schimbă colórea, până ce 'n fine deveni palidă ca mórtea și peptul ei nici cea mai mică resuflare nu-l rădică; nici cel mai mic sem de vieță nu se putea observă în tótă ființa ei, numai buzele invênțite par că se mișcau repetînd fără incetare unul și acelaș cuvânt. Șcieam, că e numele lui Sandru. Vedênd-o așa fără vieță, baba Catrina, căđu în genunchi cu mânilor spre cer rădicate, fără a fi în stare a pronunciá nici măcar un cuvânt. Numai din când în când eșiá printre buzele ei câte un sunet nearticulat.

Me aplicai asupra Ilenuței și i đisei: «Nu este iertat să perđi încrederea în Dđeu, pécătuesci, decă nu te incređi în El, că e bun și puternic și nu va despărți de olaltă doue inimi iubitóre, căci voi ve iubiți cu drag.

La cuvintele mele ea își deschise ochii sei vênęți și i înfipse ca o săgétă asupra mea, ca și când ar fi voit a-mi đice: «Și încă mai pot speră?»

Intr'aceste me atinse o mână streină.

Îmi întorsei capul și observai cu mirare, cum moș Potop stând lângă mine îmi întinde molitvelnicul învêlit în patrachil și fără a vorbí ceva, me rugă cu ochii să-l primesc dela el.

Me cutrierai în internul meu, căci nu înțelegem, ce voește moșul cu patrachilul și molitvelnicul, când preotul nu e de față.

A-l întrebă nu aveam nici timp, nici curagiu. Ilenuța par că me străpungea cu ochii ei, ba ce e mai mult de-odată pe neașteptate, cu cele din urmă sfortări se ridică în sus și cu mâna-i debilă trase cătră sine patrachilul. Dar eră cu mult mai slabă, decât să fie putut sta în sus. Fața-i palidă începù a îngălbeni, lumina ochilor ei duioși se frângea și se întunecă tot mai tare. Me cuprinse o gróză, că o să móră în brațele mele.

Momentul eră critic și eu me aflam în cea mai mare perplexitate.

Oftai adânc și esclamai în mine: «Dómne ajută și nu-mi impută ca păcat ceea ce voiesc a face!»

Nu aveam de meditat, eră vorba de a scăpá o sërmană ființă din ghiarele nemilóse ale morții.

— Ilenuța dragă — i grăfi — iată că Dđeu vede suferințele tale, i-e milă de tine, el nu voiesce șă mori, iată și Sandrul teu vine!

La aceste vorbe, în ochii ei stinși se ivi ca prin minune iarăș o rađă de lumină, scânteia de vieță; amorul și speranța de a-și vedé inbitul, par că i-au întors din sbor sufletul curat. Buzele ei mișcătóre îmi șoptiau abia înțelegând: «Unde e Sandru?»

— Uite Ilență dragă, Dđeu și-a trimis semnele voinței sale sânte în acest patrachil și prin acest molitvelnic; sărută sânta cruce de pe el, — apoi luând cartea în mână și deschidénd-o pe neștiute și fără a a cercá în ea atare rugăciune, đisei: Ascultă Ilenuța și đí după mine!»

«Dómne, Dumneđeul părinților noștri, ființa creatóre, fără a cărei voie nimic pe pământ nu pieré, plécă urechile Tale și ascultă glasul rugăciunii mele, îndrêptă ochii Tei miloși spre acest cuib al suferințelor. Fă buzele mele izvor de balsam recoritor peste ranele, ce torturează pe róba Ta acésta Ilenuța, trimite darul Teu și mila Ta acestei ființe mult cercate, care nu pórtă alta vină, decât că arde 'n sinu-i focul iubirii curate, ce Tu Dómne o-ai sădit în inimile nóstre. Stêmpără și alină durerea ei nemărginită și fă ca ostașii să rentórcă la mamele și soțiile lor gelóse, să inceteze suferințele acestora. Trimite, Dómne, darul tãmăduirii. Ascultă-me, Dómne, că Tu ești credința, speranța și iubirea nóstră și pe Tine Te vom premări în veci, Amin!»

Finii și privii cu ingrigire nespusă la Ilenuța, a cărei față sub decursul rugăciunii mele, par că reinviă puțin, ochii ei căutau cu drag și cu încredere la mine. Punéndu-și capul pe sinul meu, de-odată oftă lung, apoi grăi: «Da, Sandrul meu va veni, voi nu-l vedeți încă... eu îl véd... voi nu auđiți pașii lui... iată... iată... el vine... el e aci... Dđeu mi l'a adus... și cu o putere nepresupusă se rădică de pe sinul meu, țintindu-și ochii spre ușă.

Toți o urmarăm cu ochii.

Intru adevěr! O umbră trecù pe sub feréstră... puțin... și se deschide ușa și... intră Sandru.

Un țipët de bucurie și Ilenuța căđu amețită în brațele mele.

Trimisei deloc după apă rece, o udai pe cap și frunte și după câteva minute se deșteptă în brațele mult iubitelui ei Sandru....

Am eșit din casă cu inima cuprinsă de bucurie, lăsând tinerii și pe baba Catarină în fericirea revederii dorite.

Naintea ușii stătea moș Potop, adânc mișcat și se plecă cu sfielă și îmi sărută mâna fără a đice ceva. L'am înțelës, dar nici eu nu l'am întrebat nimic, de óră ce am observat, că numai din eróre — nențelegând,

póte, bine cuvintele mele — mi-a adus patrachilul și molitvelnicul până a nu veni tu.

Și vestea — multămită moșului — despre molitva preotesei și puterea ei minunată se respândi fórté iute. Un numer mare de bolnavi veniau la mine, când tu erai dus de acasă, ca să le fac și lor molitvă sântă. Insedar incercam a-i îndrumá la tine, insedar le điceam, că eu ca preotésă nu sânt chemată să đic rugăciuni peste bolnavi, și insedar le spuneam că și Ilenuței numai excepționalminte și numai din eventualitate i-am đis aceea molitvă — ei stăruiau tot mereu și me rugau să nu le deneg însănetoșarea și liniștea sufletului, așa încât nu mi-a remas alta, decât să le đic fiecăruia o rugăciune, care chiar prin credința lor neclătinaveră și mare, totdauna le-a ajutat.

Atâta e molitva preotesei! Am păcătuit óre?..

Ochii frățiorului meu me priviau printre lacrimi suridénd, iar soțul meu me trase mai aproape lângă sine, și de-asupra nóstră străluciau stelele cu lumină viuă, până un nor se trase naintea lor și numai doue mai remaseră lângă olaltă privind la noi lung, lung, par că erau ochii pururea voioși ai lui moș Potop.

AURELIA PĂCĂȚIAN-RUBENESCU.

Cușca leului.

Comedie în versuri într'un act, după Henri de Bornier.

(Fine.)

NELLY.

S'aștept dovéda cel puțin, te rog, dá-mi voie; De-o aseminea 'ncercare am apoi și eu nevoie. Iar când téma mea cu totul va fi dispărut d'ací, Mult mai fericită, Milord, și mai bună mult voi fi...

LORDUL.

Impreună așteptarea și puțin de astă-dată... Pân' atunci bărbatu-ți, Nelly, îți remâne tot un tată.

Scena V.

NELLY, LORDUL, SERVITORUL.

SERVITORUL.

Milord, în bibliotecă ve așteptă sir Oxford. A sosit acum din Londra...

LORDUL (*intrigat.*)

Chiar din Londra?

SERVITORUL.

Da, milord

LORDUL (*șie-și agitat.*)

A sosit de-a drept din Londra! Ce însémn' acésta óre?

NELLY.

Me retrag, millord...

LORDUL.

Stăi, Nelly, n'am sfêșit adinióre, Voi să-ți mai vorbesc, așteptă... Me întorc curénd...

(*Face un pas, apoi se întórcé cătră ea.*)

Dar veđi,

Cugetă, te rog, mai matur... Ții la asta cât nu cređi...

(*Ese, urmat de servitor.*)

In grădină.

Scena VI.

NELLY (*singură.*)

Intr'un vis o indoielă, iată dar ce va să ăică
Fericirea. O clădire ce, sub mîna ce-o ridică
Tremură! — o zare-ascunsă care, numai fulgerînd
O zărești! Ce-mi pasă! Dulce-i al speranței chin, ori cînd.
Socotiam ca efemere bucurie, intristare...
Universu 'n ochii mamei il vedeam fără 'nctare...
A iubi, ăiceam că 'nsémnă a fi fericită... Nu!
A iubi e-a face pe-altul fericit, o vîd acú!
Nu va fi, de-o să-mi rămăie o 'ndoielă cît de mică.
O! să nu i se uréscă déc' ar ști cît mi-e de frică!...
Décă nu i-or fi destule inima și-al meu amor?
Indoiéla! Indoiéla!...

Scena VII.

NELLY, LORDUL.

LORDUL.

Vin in brațe, scump odor!
Tu voiai de-a mea iubire o dovédă cît de mare?
Tu voiai să-mi fie pusă inima la încercare?
Iată 'n fine-acea dovédă...

NELLY.

Cum, deja?

LORDUL.

Neapêrat!

Un partid plin de vigóre sir Oxford mi-a anunțat...
Ăst partid făcú să cadă ministerul. O putere
Ca acésta e speranța dragei năstre Englitere.
Tinerimea ađi me chéamă ca să-i fiu conducător
Și 'n consiliul reginei ca reprezentant. Cu dor
Toți m'ășteptă...

NELLY.

Par' că inse îmi vorbiai de-o încercare.

LORDUL.

Nu 'nțelegi că împreună vom plecá? o! Dómne mare,
Măne titluri și onoruri și putere îmi vor fi
Napoiate, diua mândră de triumf se va ivi!
Cetele necredinciose de amici, veni-vor iară,
Ca un stol de rëndunele ce se 'ntorc in primăveră.
Mii și sute de ispite me așteptă la guvern...
Plóie de devotamente ce se dá că țin etern...
Iar acest esil in care am găsit pe-a mea soție,
Măne 'n fața tuturoră, dragă Nelly, o să fie
Bine-cuvêntat de mine... Ori și ce onori primesc
Spre-a le pune la picioare-ți... Spune, Nelly, vrei?

NELLY.

Voiesc

Să renunți la ele tóte. Mi le dai? prea onorată!
Dar aș vré mai mult: eu, milord, tuturoră preferată.

LORDUL.

Nelly, cugetul acesta póte fi el serios?
Cum? să poți respinge óre viitorul glorios
Ce ne cată dela sine și zimbînd ni se arată?
Pentru ce? pentr'o idee cam romantică, ciudată...
Pentru o témă ce-i menită a pieri după puțin...

NELLY.

Ale sufletului temeri dela Dumneđeu ne vin.

LORDUL.

Nelly, dar după soție pân' la jertfă 'n adorare,
Este-a patriei iubire ce tot omu 'n suflet are!
Multe datorii, am Nelly, cătră țéră și popor...
Trebuie să iau in sémă ăst partid triumfător,
Pe prietenii ce 'n mine ađi și-au pus a lor sperare!

NELLY.

Poți asupra tuturoră să-mi dai mie preferare?

LORDUL.

Dar ințelepciunea, Nelly...

NELLY.

Am și eu, Milord, pe-a mea,
Și izvoru-i uite-l... (*arată inima.*)
Plécă, eu aci voi rămăné.

LORDUL.

Nu, ca să renunț la tine nu mai pot. Dar te gândeșce
La neliniștea in care téma ta me adănceșce!
Spre-a te mlădiă nu-i óre nici un chip?... Cu aș puté...

NELLY.

Fericirea dumitale e in joc, iar nu a mea...

LORDUL.

Plec atuncea singur, Nelly, dar me 'ntorc curênd. Cu-
vêntul

Ni-l vom ține și pe urmă...

NELLY.

Nici odată. Pe mormêntul

Tatii, milord, nici odată!

LORDUL (*fără să esite, cu pornire, holărit.*)

Bine-atuncea. Măna ta!

Ce erá să cat in Londra? Un triumf zédarnic, da;
Lupte, amăgiri, primeđii și desgust din prima oră.
O! mai mult îmi place vocea-ți cristalină și sonoră,
Curățta frunții tale ce subt ochii-mi a crescut.
Da, me las de tot ce lumea are rîmnă ori și unde!
Vreau iubirea ta, copilă, vieța 'n ea să-mi pot ascunde.
Din a cerului podóbe voi atăta: măna ta...
Vom rămăne, scumpă Nelly...

NELLY.

Dimpotrivă, vom plecá!

Tu m'ai preferat unicei și puternicei rivale,
E d'ajuns; cu-aceleași arme ne-om luptá și-om fi egale!
Glorie, măriri, onoruri de cules pe-al vieții drum,
Ne-temêndu-me de ele, dragi îmi sînt, îmi plac acum.
Faima năstră e unica năstră glorie, mândrie:
Nu renunț la ea...

LORDUL.

Copilă, îmi erai d'ajuns tu mie!...

Nu te mai spăimântă dară farmecu-i otrăvitor?

NELLY.

O să-mi facă fericirea mea deplină!

LORDUL.

Scump odor!

Leul inse, Nelly, leul cel sălbatec nu mai mușcă?
E domesticit?

NELLY.

D'aceea drumul îi și dau din cușcă!...

(Cortina)

RADULESCU-NIGER.

SALON.

Din cele din urmă zile ale lui Grigorie Manolescu.

— La aniversarea morții lui. —

Quartierul Passy, cuprins între Avenue de la Grande Armée, Avenue Marceau, râul Sena și vechea linie a fortificațiilor care îl unește cu Bois de Boulogne, — e unul din cele mai frumoase cartiere ale Parisului.

În întregul seu pare o grădină nemărginită, semănat cum e cu vile foarte dragălașe, cu curți plantate, ori cu mici grădini anume, — ceea ce rar se întâmplă prin părțile centrale ale imensului Paris.

În una din vilele acestui quartier poetic, s'a stins o glorie artistică română.

Nu; m'am exprimat nepotrivit; s'a stins o viață de artist, și a rămas un nume în aureola gloriei.

În această frumoasă vilă de la Passy Grigorie Manolescu se aședase cu dulcea speranță a însănătoșirii, sub neadormita pază a nedespărțitei lui tovarășe de viață.

În clipele de liniște ce-i lăsa pe furis neimpăcata lui boală, Grigorie Manolescu, din patul lui de durere, privia și se bucura de priveliștea impregiurimilor.

Cuprinsă abia în privazul ferestrei sale, dar cu perspectivă întinsă ca un frumos decor de teatru, această priveliște îl făcea să mai zîmbescă, îl făcea să scotă adese-ori din peptu-i slăbit câte un oftat de ușurare; îl făcea să se mai simtă cu viață și să sper...

Un cer albastru așa de frumos nuanțat în depărtare, o verdete așa de plăcută a copacilor, un aer curat, o batere ușoară de vânt care-ți aduce un parfum delicat de flori, — alcătuiesc un tot ce te îndemna la viață, ce te face să visezi într-o clipă o întreagă poezie viitoare pe care o trăiești în acel mic spațiu de timp atât de repede fugător.

Ce cumplite dureri inse alungau acele clipe frumoase, care dispăreau îngrozite, și uitate curând de artist.

În locul zîmbetului, care ca o rață furisese dela sora printre norii frunții, lumină chipul lui slăbit și se jucă o clipă pe buzele lui arse, — se iviau semnele îngrozitoarelor dureri care-l sfârșiau până mai să-i răpescă judecata!

O! ce de necunoscut ajungea atunci acea figură simpatică cu acei ochi frumoși negri și vioi, cari da atâta farmec înfățișării lui Manolescu în anume roluri!

Suferia, — cât nu poate să spună nici chiar acel ce suferă asemenea dureri, — căci graiul nu poate alcătui, căci condeiul nu poate afla cuvântul care să le facă simțite altora.

Acei ce se aflau inse impregiurul seu, plângeau de milă; simțeau că li se sfășie inima...

Da, amare, nespuse de amarnice, i-au fost momentele din urmă.

Grăznica operație în care Manolescu își pusese totă nădejdea, nu i-a putut da decât douăsprezece ore de liniște în care a trăit o a doua viață, și cea de pe urmă.

Părea vasul scăpat de naufragiu, și care, în port ajuns, se bucură de pacea sa și de acelor alții, se bucură de siguranța locului.

Par' că se născuse a doua oră.

Iar sora unei bucurii ascunse revărsă în ochii lui, — cu câteva ore mai înainte, stinși, adânciți în orbite, — iar acum vioi, rațe calde, invietore.

Plouă din ochii lui lacrimi de mulțumire, dulce plânsore a speranței și a visului ce nu avea să se întrerupă. Plouă... și pe cerul vieții ce începea să urmeze iarăși, se ivia curcubeul splendid al succeselor lui, aprins de colorile vii ale succeselor nouă...

*

Și par' că dintr'un fund misterios al zării albastre, prindea să se apropie încet o umbră, care din ce în ce se intrupă...

Eră Hamlet în admirabilul moment când își cugetă celebra frază: «a fi, ori a nu fi?...»

Da, în chipul acestui prinț își lămuria chipul seu... O! da, Manolescu-Hamlet îi apăreau ca două nume legate printr'o trăsătură de unire nepieritoare...

Și iată că un vâl acoperia fantoma și o privește mândră i se arată...

Un colț de mare, smaragd topit ce se frământă în valuri; și din ele apărea o făptură în vestminte sarmante... O! da, îl recunoștea... Eră Ovidiu, la Tomis, — și par' că dicea:

«Excelsior! Latina ginte 'n veci nu pier!» Iar profetica-i privire se afundă departe în adâncul viitor...

De-odată par' că i se înfățișă o sală măreță, stil mauresc.

La o mesă stăteau sfinții unui tron și se țerguiau între ei cum să-și împartă mai curând și mai bine chicușurile de tot felul...

O ușă se deschide în fund și... Ruy-Blas apare... mândru, energic, sarcastic, cu glasul tunător.

În figura lui artistul se recunoștea și zîmbește fericit...

Apoi, sub resfrângerea rașelor de lună, i se arată o ivire poetică... O dragălașă copilă într'un balcon, așteptând cu nerăbdarea iubirei...

Și iată Romeo, frumosul și iubitorul Romeo, că se arată înamorat și plin de fericire...

Ce delicios tablou al iubirei!

Și Romeo eră dânsul, și, aci dulce, mângăios, aci puternic și ardețor ca suflarea vântului de vără, eră glasul lui...

Poeticul tablou se perde, se stinge și, ca într'un caleidoscop ciudat, i se arată un om suferind, palid, purtând în întreaga-i înfățișare semnele unei dureri ascunse și a unor miserii ce îngrozesc...

Iar un glas misterios îi șoptește: «Mărtea civilă»...

Repede inse se aud sunetele unei muzici... O sală mare... Mesa e întinsă... Oșpeții sînt voioși... o femeie apare: e Margareta... «Dama cu camelii» și el... și el apare: e Armand Duval... chinuit de patima lui nebună...

De-odată un indoit personaj se ivește în locul scenei de mai înainte... E acelaș, ca om, — e artistul; deosebit inse ca rol... E omul cinstei, pururea cu fruntea senină, și omul adâncit în rele, banditul... mișelul: e Lessurques Dubosq... E «Curierul de Lyon»...

Rînd pe rînd, unele după altele, treceau pe de înaintea ochilor lui ce țintiau aproape fixi nemărginirea, toate rolurile ce interpretase și crease.

Această feerie îi inducia tihnitele ciasuri ale acestor scurte invieri.

De-odată Manolescu tresări. Ochii lui străluciră mai vii și își ațintiră urechile să asculte.

Din copacul din fața ferestrei sale o plóie de note musicale, armonioase la culme, începuse să picure și să se imprășcie în aerul liniștit.

E dânsa iar, șopti artistul...

O mulțămire nouă îi invioră chipul.

Erá privighetórea care de o săptămână veniá continuu la orele șase de dimineță și la orele patru de după-améđă.

Se aședá pe copacul acela unde erá mai des frunđușul, și cântá, cântá! cântá!...

Când i se audiá glasul fermecător, toți din casá erau siguri că ciasul trebuiá să fie șase ori patru, atât de punctuală ce erá cântáreța la locul ei... din orchestrá...

Și cântá, cântá, cântá... atât de duios, atât de dulce, cu variațiile cele mai caprițioase și mai surprinđetóre și în trilirile cele mai măestre: valori de armonie ușor curgétóre în tăcerea adâncă a dimineței și a orei de peste ți când mai toți se odihnesc.

Stătea dela 6 până la 8 dimineța și plecă pentru a se întórce după prânđ dela patru până pe la șase.

Iar artistul, în chiar momentele lui grele, își atințiá auđuul la acest divin solo al primei done absolută care ținea să-i aline întru câțva suferințele.

*

În ziua fatală când artistul trebuiá să ăică adio unui trecut spinos dar glorios, cât și poemei lui de înșănătoșire, drágálașa privighetóre își luá locul în copac dela orele patru de dimineță și începú ușor și dulce.

Pare că erá muma ce pândește deșteptarea pruncului seu iubit, cu zimbetul gata pe buze, cu brațele gata să-l strîngá la pept, și-i îngáná dulci note ale cântecului iubirei pentru el, îngánare duioasă care să-l facá să viseze frumos și care să-l deștepte cu rîsul pe gurá...

Artistul deschise ochii în mijlocul acestor duioși musicale de un farmec nespus... și zimbì...

Scurtá plăcere a acestei deșteptări din urmă!

Ciasurile îi erau numérate.

Durerile aveau să-i fie mai violente ca până atunci, mai tirane, mai cumplit de amare decât ori când.

Nu șciu ce ursită nemilósă astfel rânduise să se stingá o făptură deosebită care alinase cu arta sa multe dureri...

Și până într'atât ajunseserá durerile lui, peste ți, că nefericitul artist nu mai putú să sufere nici chiar cântecul credinóisei pásárele.

Cei din casá voirá s'o depárteze pin diferite încercări: zădarnic!

Inchiserá feréștra și traserá oblónele: zădarnic!

Privighetórea înáltá la cer cu putere surprinđetóre măiestrele note ale improvisárilor sale...

Par că ar fi știut că acel ce iubise așá de mult arta, peste câteva ore erá să fie numai o amintire pentru artá; par că ar fi voit, până când își va fi dat el sfêrșitul, ca musica sa divin de dulce să-i acopere lui chiar strigátele durerilor săprafirești ce-l chinuiau, și să deslege fără sguduiri pe artist din lumea din care sta gata să purcédá pentru lumea imaterială ce-l așteptá...

*

Cătrá orele șase de sérá, Grigorie Manolescu, artistul mare incetase d'a fi.

*

«A fi... sêu a nu fi?»

Cum e óre mai bine?

Care să fie deslegarea adevérată a acestei probleme tainice?

A fi, este a luptá, a suferi, a-ți duce sarcina de om încotro te suflá vântul impregiurárilor pe care rar le poți dominá și care totdauna hotáresc de tine și te dominá.

A fi, este a te afirmá ca talent, ca geniu, și atunci lupta, strădánuirea întru a purtá sarcina vieței, par să aibá un scop.

A nu fi, să fie óre binele suprem?

A nu fi, e cel puțin incetarea unei stări de lucruri amáritóre, plină de desilusiuni, de suferinți morale și trupești; — e nimicirea!

Mai totdauna nimicire absolută; rare ori numai nimicirea ființei.

A nu fi, este atunci a începe să fi, căci:

Geniu, cât trăești, zădarnic bați într'a izbândii porți:

Gloria, de când e lumea, este sóre-al celor morți!

*

Grigorie Manolescu se stinsese; dulcea cântáreța dela Passy, sburá... sburá odatá cu sufletul marelui artist. Nu avea cui să mai cânte...

Să fi fost óre tovaráșa sufletului artistului și plecă să-l insoțescá până la hotarul lumii imateriale a spiritelor, până lângá planeta Marte, locaș al sufletelor, după cum crede Flammarion?

*

Manolescu a fost.

Manolescu va urmă să fie în anele artei nóstre dramatice.

Intr'atât își iubiá el arta, încât ajunsese să se identifice cu dânsa.

Disparițiunea lui Manolescu și mai cu sémá la vârsta lui, lăsá un gol fórte simțit în Teatru și regrete unanime.

*

Când me plimbam astá vérá pe la Passy și-l admiram, îmi inchipuiam eu óre că în una din frumoșele lui vile, un amic o să ăică adio vieței?

De unde!...

Câte întêmplări! Câte schimbáril

Vântul bate, frunđele se scuturá...

O! dar cât de greu se pun la loc unele din ele, când primá-véra vine...

RĂDULESCU-NIGER.

In grădină.

Căldura verii pare că nu mai vré să sosescá. Timpul e fórte schimbăcios. În o ăi nádușelá infricoșată, în alta recelá care-ți reclamá paltonul de tómná.

Cu tóte aceste, natura își face cursul înainte. Vegetația prosperézá de minune, recolta e escelentá și grădinele infloresc frumos.

În timpul căldurei, unde te-ai retrage mai bucuros, decât în o grădină umbrósă? Recórea ei îți renvie corpul, îți inveselește sufletul. Vântul ei îți adie cu drag și paserile îți încântá fantasia.

Acolo șede și ea. O pásêrică vine s'o salute. Dar n'o observá. Ea meditezá. Gândurile ei sbórá de parte...

Amorul este ca o prizmá,

Prin care ochiul de amant

În ori ce ierbá vede-o flóre

Și 'n ori ce petró-un diamant!

TH. M. STOENESCU.

LITERATURĂ și ARTE.

Vacanța Academiei Române. La 9/21 iulie Academia a ținut cea din urmă ședință, înainte de vacanțele de vară. Aceste au început la 15/27 iulie și vor ține până la 15/27 august. Prima ședință după vacanțe va fi vineri la 20 august v. (1 septembre n.)

Noile succese ale dlui Gr. Tocilescu în străinătate. Societatea franceză de arheologie din Paris a ținut anul acesta congresul seu la Abbeville în Picardia, luând parte mai bine de 200 de membri. Academia Română a fost reprezentată prin distinsul arheolog dl Gr. G. Tocilescu, care — după cum arată diarele franceze — a cetit cel mai interesant memoriu. În timp de mai bine de o oră dsa a espus magistrala sa conferență asupra nouelor cercetări relative la monumentul triumfal al lui Traian dela Adam-Klissi. Un succes nu mai puțin însemnat așteptă pe ilustrul nostru academician la Londra. În ședința dela 2/14 iulie a congresului arheologic englez, dsa a vorbit despre valurile romane din Dobrogea în comparație cu cele din Anglia. Institutul arheologic regal al Mării Britanii și Irlandei și-a făcut o onoare de a-l alege între membrii sei. Venind la Paris, dl Tocilescu a ținut să comunice Academiei de inscripțiuni și frumoșe litere, nouele sale descoperiri științifice. Președintele Academiei printr'o scrisoare foarte amabilă i-a acordat excepționala favoare de a vorbi în prima ședință, cu toate că programul eră deja fisat.

Un nou diar la Viena. Un diarist englez și altul francez au avut o foarte interesantă convorbire cu dl dr. Rațiu, pe timpul conferenței naționale din Sibiu. Din această convorbire, publicată în mai multe diare, aflăm că se proiectează fondarea unui mare diar politic în limba germană, care să iasă la Viena, apărând cauza română și bohemă. Bohemii, fiind mai bogați, vor contribui cu 200,000 fl., iar românii cu 80,000.

TEATRU și MUSICĂ.

Turneul unui artist din Transilvania. Tinerul baritonist român, dl Traian Mureșianu, a dat în lunile trecute concerte prin mai multe orașe din România, precum la Târgoviște, Pitești, Buzeu, Ploești, Tecuci, Bacău, Roman, iar de curând la Botoșani. «Curierul Român» de acolo scrie, că concertul a avut o reușită peste așteptare de bună. Dl Mureșianu a dat dovă unui incontestabil talent, și a unei înalte școli, cari au făcut dintr'ensul, la o vârstă relativ destul de tineră încă, un artist foarte apreciat, nu numai în țară, dar și în străinătate.

Concert la Zlatna. Seminaristii români din Sibiu au luat laudabilul obicei ca în timpul feriiilor să dea concerte prin diferite părți locuite de români. Astfel vor da astăzi duminică în 6 august un concert la Zlatna, cu concursul a patru domnișore, în favorul bisericilor române de acolo. Președintele comitetului arangiator este dl Iulu M. Montani. După concert va urma petrecerea cu joc. În pauză se va prezenta Călușerul și Bătuta. Programa concertului: 1. «Iată ziua triumfală», cor de W. Humpel. 2. a) «Noptea», cor după o melodie franceză. b) «Din depărtare», cor de Vorobchievici. 3. «Mugur mugurel», solo pentru voce de bass și acompaniare de pian, de Georgiu Dima, executat de dl Ioan Demian. 4. a) «Cântec sicilian», cor de C. Porumbescu. b) «Când izvorul suspină», cor de Zanger. 5. «Sere-

nada», de C. Porumbescu. 6. «Hora plóie», cor de G. Dima. 7. a) «Nor de vijeliă», pentru o voce de bass, de W. Humpel, executată de dl Ioan Demian. b) «Mândru-liță dela munte», bass sollo, de Georgiu M. Ștefănescu. 8. «IX Concert», de Beriot. 9. «Sunt Român», cor de W. Humpel.

Concert în Șomcuta-mare. La 9 august, cu ocaziunea adunării generale a despărțământului Asociațiunii transilvane și a Reuniunii femeilor române selăgene, se va da în Șomcuta-mare și un concert. Comitetul arangiator al festivităților se compune din dnii: Ioan Serbu președinte, Nicolae Nilvan v.-președinte, dr. Iosif Fărcaș cassar, Vasile Dragoș controlor, dr. Victor Marcu secretar I, Aug. Doss secretar II, drd. G. I. Anca, Laur. Avram, Ales. Băban, Ales. Bilt, Emil Bota, Alesiu O. Bogdan, Emil Butean, Victor Cherebeț, Vasile Coteț, Teofil Dragoș, drd. Ales. Ghețe, Ioan Hossu, Isid. Hangea, Petru Longin, Georgiu Micu, Cornel Muste, Victor Nilvan, Iuliu Pop, Victor Pop, Dion. Vaida membri în comitet.

Petrecere populară la Lipova. Tinerimea română din Lipova arangiază astăzi duminică la 6 august n. petrecere populară, însoțită de joc și de reprezentațiune teatrală, în pădurița dela «Apa Acră», cu concursul corului meseriașilor români din Arad, sub conducerea învățătorului Nicolae Ștef din Arad. Ordinea petrecerii: primirea corului meseriașilor români din Arad dimineța la gara din Radna, de unde vor fi conduși cu musica la «Apa Acră», prânț comun, la 3 ore d. m. se va începe reprezentarea piesei «Ruga dela Chiseteu» de Iosif Vulcan; dans, cu jocurile naționale «Călușerul și Bătuta».

Concert și joc în Maerele Timișorii. Tinerimea română din Maerele-Timișorii a arangiat în duminica trecută un concert însoțit de joc, în grădina Novotni, cu concursul mai multor coruri. Programa concertului a fost următoarea: «Hora Sinaiei» de Humpel, cântată de tinerimea din Maiere; «Vândor esti dala» cor bărbătesc de Weber, cântată de «Dalkör» din Iosefin; «Trecui valea» cor micst de Mureșan, cântată de tinerimea din Ghiroda; «Zecher's Wunsch» cor bărb. de Schröder, cântată de «Dalkör» din Iosefin; «Dorul meu» secset de Sequens, cântată de tinerimea din Ghiroda; «De când mândrul» de Dima, cântată de tinerimea din Maiere și Ghiroda. După concert urmă jocul.

Concert la Sasca. Corul vocal român din Biserica-albă, unul din cele mai bune coruri ale noastre, va da astăzi la 6 august o producțiune în cântări în orașelul montan Sasca, unde încă n'am cetit să se fi dat concert românesc.

Piese musicale noue. La librăria E. Graeve et Comp. în București se află de vânzare următoarele piese musicale noue: A. Kratochwill: Hai să jucăm 1 leu 50 bani; Sërba ștregarilor 1 leu; Dorina și Leandru, gavotă pentru pian 2 lei; Nathalia, vals pentru pian, 2 lei; I. Ivanovici: L' Odalisque, polca-mazurca, 1 leu 50 b.; Voiagiul imperial, marș 1 leu 50 b.; Id. Lubicz (Skibowoski) Op. 5. Deux Maucikos, Fa et Si mineur 2 lei 50 b.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Știri bisericicești și școlare. Dl Ioan Mândrilă, protopresbiter staurofor al Rădăuților, în 3 septembrie va serbă jubileul de 50 ani preoției sale. — Dl Emanuel Grigorovița din Bucovina a susținut, înaintea

universității din Berna, cu succes strălucit examenul de doctor în filosofie.

Internatul Pavelian din Beins, destinat pentru tinerimea gr. c. română, anunță prin rectorul internatului dl Ioan Buteanu, că părinții cari doresc a-și așeză pruncii în anul școlar 1893—94 în acel internat, au să-și trimită rugărilor la rectoratul institutului până în 20 august. Au de a recurge și acei tineri, cari în anul trecut au fost în internat ca solvenți. Pentru un tiner se va solvi 12 fl. pe lună, adică pe un an școlar întreg 120 fl., în două rate. Pentru acesta plată alumnii vor avea locuință, vipt, încălzit, spălat, luminat, scaldă de două ori pe lună în internat, medic și medicamente. Vestminte, schimburi și haine de pat trebuie să ducă ei.

Stipendii la Sibiu. Cu începutul anului școlar 1893/94 sunt a se conferi din fondurile archidieceșane următoarele stipendii: I. Un stipendiu de 500 fl. din fundațiunea episcopului Moga, pentru ascultătorii de filosofie séu de drept; stipendiul a devenit vacant prin nelegitimarea progresului în studiu din partea stipendistului Ioan Bonea. II. Un stipendiu de 100 fl. din fundațiunea Francisc-Iosif, pentru ori ce facultate academică. III. Doue stipendii câte de 60 fl. din fundațiunea Cologeană pentru școlari de școlele medii: unul din aceste stipendii a devenit vacant prin nelegitimarea la timp a progresului în studiu din partea stipendistului Vasiliu Stan. IV. Un stipendiu de 30 fl. din fundațiunea Ecaterina Rațiu, pentru un student de ori ce categorie. Aspiranții la aceste stipendii au să-și asternă suplicile la șonsistoriul archidieceșan până la 10/22 august a. c. — Din aceleași fonduri sunt a se conferi la începutul anului școlar 1893/4 20 stipendii de câte 60 fl., pentru elevii din despărțământul pedagogic al seminariului archidieceșan de acolo. Concurenții la aceste stipendii au să-și asternă suplicile la șonsistoriul archidieceșan până inclusiv la 15/27 septembrie a. c.

Școlele române din Brașov. Am primit Programă gimnasiului mare public român de religiunea ort. res. din Brașov și a celorlalte școle secundare și primare împreunate cu gimnasiul, pe anul școlar 1892-93, publicată de direcțiunea școlilor medii. Broșura e precedată de o lucrare a dlui profesor N. Piltia intitulată «Ortografia latină în raportul ei cu școala.» Apoi urmază datele școlare, din care scotem următoarele: La gimnasiu au funcționat 10 profesori ordinari definitivii, 1 provisor și 1 suplent; la școala comercială 1 catechet, 9 profesori ordinari definitivii și un profesor provisor, care în semestrul II a fost suplinit, asemenea s'a suplinit și catedra de limba franceză și română. Profesori secundari: 1 definitiv pentru cântări, 1 suplent pentru gimnastică, catedra de desen s'a suplinit. Pentru gr. c. un catechet. A fost și un medic. Societatea de lectură a studenților are 998 fl. 58 cr.; în bibliotecă sunt 1101 volume. Fondul pentru ajutorarea școlarilor săraci séu bolnavi s'a urcat la 1273 fl. 59 cr. Fondul Balașa St. Blebea pentru premiarea școlarilor distinși în muzică are 262 fl. 34 cr. Biblioteca școlilor medii are 48400 opuri. Numarul școlarilor: în gimnasiu 273 (235 români gr. or. și 31 români gr. c.) În școlele reale 119 (103 români gr. or. și 8 gr. c.) În școala comercială 58 români gr. or. și 7 români gr. c.

Universitatea c. r. din Cernăuți a fost, după cum aflăm din «Gazeta Bucoviei» frecventată în semestrul de vără de 308 studenți, dintre care 263 ordinari și 45 extraordinari. La facultatea teologică au fost 58 ordinari și 2 extraordinari, la cea juridică 189 ordinari și 14 extraordinari, la filosofie 16

ordinari și 8 extraordinari și 12 de farmaceuți. După patrie: 243 bucovineni, 43 galițieni, 2 din Austria de jos, 2 boemi, 3 moravi, 7 unguri și câte unul din Croația, Bosnia și Erzegovina, 3 din România și 2 din Rusia. După limba maternă: 134 Germani, 94 Români, 40 Ruteni, 27 Poloni, 3 Cehi, 5 Sârbi, 1 Rus și 4 Armeni. După confesiune: 124 gr. or., 4 armeno-orientali, 97 mosaici, 55 rom. cat., 18 gr. cat., 6 armeno-catolici și 5 evangeli.

CE ENOU?

Hymen. Dl Petre Ieremia, candidat de preot din comuna Călnic, lângă Reșița, s'a cununat cu dșora Maria Tap, fiica dlui Martin Tap, învățator în Fiziș, comitatul Caras-Severin, la 15/27 iulie.

Adunarea Asociațiunii transilvane. Comitetul central din Sibiu al Asociațiunii transilvane, conform hotărârii din anul trecut, a convocat adunarea generală a Asociațiunii în opidul Năsăud, la 27 august n. și diiele următoare. Convocarea e semnată de dl I. Hannia membru al comitetului și de dl dr. Amos Frâncu secretar II. În numele comitetului de primire vicarul dr. Ioan Pop publică programul festivităților. La 26 aug. va fi primirea comitetului și a oșpetilor; la 27 aug. liturgie, deschiderea adunării, banchea, séra concert; la 28 august sesiunea a doua, séra bal, iar în ziua următoare excursiune la băile din Sângeorgiu și Valea Vinului.

Îarâs Turda! Abia s'a încheiat conferința d'n Sibiu, a și resunat răspunsul, tot dela Turda, că n'au trecut Români de acolo, cari luaseră parte la conferința din Sibiu, au fost înmăduți și casele lor bombardate cu pioni de masele pororațiunii maghiare. Călmăa Turdăului s'a versat asupra dlui Vladu, despre care diarele maghiare au publicat că s'a băjocorit la Sibiu pe un ungur, ceea ce s'a desmintit de ônsosi acele diare. Masele înarmate îi așteptau la gară, înse dânsul, avasat prin depesă, s'a dat jos la Ghîrși, unde-l așteptă familia; de acolo porni cu trasura la Turda, unde înră numai în dimineața armată. Sosea la podul Turdii, urma scena plină de emoțiune. Pe când trasura înaintă în galop, fiica cea mai mare, dșora Olimpia Vladu își acoperi cu bratele pe tubul seu părinte, dicând tremurând de durere și cu lacrimi în ochi: «Las să izbêscă în mine; mai bine să me omădă pe mine, decât să mor tu.» De asta-dată înse nu s'a întemplat nimica. Séra masele s'au adunat la casa dlui Vladu, sbierând și miolrâind, dar gendarmii le împărășiară. Atunci se duseră și sparseră forestile dlui Cuorean, atacară casa neocuită a dlui dr. Ioan Rațiu, striviră ferestile avocatului Mesares și se rentôrseră la casa dlui Vladu. Gendarmeria a dat foc, trei ônsi s'au rănit. De aici turburătorii s'au dus de au spart cinci ferestri dela Otelul Central, precum și ferestile bancei «Artesana» și svêliră cu petri în casa protopopului Lugosan, care abia a scăpat viu. Mai sparseră ferestile măsăului Raț, a arhitectului român David Cugler. A doua di demonstrațiune erau să se înnoiescă, înse gendarmeria le-a împedecat.

Reuniunea femeilor române selăgene va ține adunarea sa generală în opidul Șomcuta-mare, la 10 august n., sub presiunea dnei Clara Maniu, secretar dl A. Cosma. Acăsta reuniune condusă cu mare zel național, este una din reuniunile noastre, care în scurt timp au făcut un progres mare; abia s'a înființat de câțiva ani, a și deschis la Șimleu o școlă română de fete. O

astfel de Reuniune merită spriginul ori cărui român. Sîntem convinși, că la Șomcuta-mare, unde adunările noastre culturale totdeauna au fost întimpinate cu căldură, și adunarea acésta va avé succes mare. Ar fi fost de dorit, ca cu ocasiunea acésta tinerimea să fi arangiat și vr'o reprezentație teatrală.

Dela Sinaia. Marți la 13/25 iulie, regele, însoțit de principesa Maria și urmat de dl general de divizie Vlădescu, șeful casei militare și de adjutantul de serviciu, a mers să inspecteze batalionul de vînători, care pentru întîia-óră se presintă inspecției suveranului de cîtră comandantul seu principele Ferdinand, moștenitorul tronului. La sosire, regele trecu pe dinaintea trupei aședată în ordine de bătaie cu drapel și musică. După aceea regele ordonă să se execute mînuirea armelor și manevre, apoi s'a făcut defilarea. — Mercuri la 14/26 iulie, regele, principele și principesa Romîniei, urmați de suitele lor, au mers în trăsuri dela Sinaia la Predeal, unde au întimpinat, dimpreună cu lume multă pe princesa Victoria de Marea-Britanie și Irlanda, sora principesei Maria. Principesa Victoria a fost însoțită de dna Rollfs, dómna sa de onóre, de dl dr. Rollfs și de dl baron Mengden, secretar al marei ducesei mamă. Întorcerea la Sinaia se efectuează tot în trăsură, cu oprire la schitul Predeal, unde se luă cîaiul. — Regele a plecat din Sinaia duminică la 1 și jumătate cu un tren special la Neuwied.

Cavoul lui Adamachi. Academia Română va construi la Iași în cimitirul Eternitatea un cavou familiei Adamachi. Licitația pentru darea în întreprindere s'a ținut la 5/17 iulie la București în localul Academiei și la Iași înaintea dlor membri ai Academiei P. Bond și I. Caragiani. Valórea lucrărilor este de 32.835 lei. Licitația s'a făcut prin oferte sigilate.

Primirea unei Lucaciu la Slănic. Marți a sosit la Slănic dna Paulina Lucaciu, soția dlui dr. V. Lucaciu, cu cele doue fetițe și un băiat, unde va sta pe timpul băilor la cumnatul dsale, dl Petre Lucaciu, inginer de mine. Cu ocazia acésta dl Ion Vines, inginerul diriginte și președintele Ligei culturale de acolo, împreună cu tóte persónele cu vedă din localitate și vizitatorii băilor, au făcut dnei Lucaciu o primire strălucită. La sosirea trenului, o musică de lăutari a întinat marșul «Deșteptă-te Române» și o mulțime de dómne, domnișóre și domni i-au oferit numeroase buchete de flori. Incungiu-rată de mulțime, cu brațele pline de flori, cu ochii umezi de lacrimi, mișcată pînă în adîncul inimii de aceste dovede de iubire, dna Lucaciu a mulțumit călduros la toți de iubirea ce i s'a făcut. Dela gară au pornit cu toții spre locuința dlui Ion Venes unde s'a dat un banchet. Pe tot parcursul drumului lăutarii au cântat «Deșteptă-te Române» iar mulțimea a făcut ovațiuni entusiaste dnei Lucaciu.

Nenorocire la Porțile-de-fer. Cu ocazia lucrărilor de regulare a cursului Dunărei, ce se execută la Porțile-de-fer, s'a întemplat într'una din dulele trecute o catastrofă îngrozitoare, care a costat viața a 12 ómeni. Toți ómenii aceștia s'au suit pe o barcă lângă mașina de dărîmat stîncile, cu gîndul să trecă spre țermul sêrbesc. După ce au vîslit cîtava vreme cu putere, s'a născut o furtună violentă și vîntul teribil a împins barca spre mașină. Valurile erau furióse. Barca, într'un moment dat s'a rîsturnat cu fundul în sus. La țipetele de ajutor ale lucrătorilor a alergat la locul sinistrului corabia «Lucz» aparținétóre societății de întreprindere a lucrărilor precum și corabia «Szechenyi» ce sosise din Orșova. Cu tóte acestea, din pricina valurilor mari și a

furtunei, corăbiile nu s'au putut apropiá de mașină. In-sedar s'au aruncat frînghii de scăpare în apă, că n'a ajutat la nimic. Cei 12 lucrători s'au inecat.

Petreceri de vîră. La Reghin se va arangia joi în 10 august n. o petrecere de vîră în sala de vîră din promenada orașului. Venitul curat e destinat în folosul fondului Reuniunii femeilor române care se va înființa acolo. — **Maestrii cogiocari din Lugos** au arangiat acolo la Sf. Ilie, patronul cogiocarilor, o petrecere cu joc în grădina otelului «Concordia», cu concursul Reuniunii române de cînt și musică din Lugos. — **La Roșia** Reuniunea femeilor române gr. c. va arangia în 6 aug. o petrecere de vîră în Carpini. Venitul este destinat pentru fondul Reuniunii. În fruntea comitetului arangiator stă dna Eufimia Caian și dl dr. Simeon Caian. În cas de timp nefavorabil, petrecerea se va ține în casă.

Înaintarea Bucureștilor. **Palatul justiției**, pe malul Dimboviței, alătura de biserica Domnița-Balașa, este aprópe gata. Lucrările interne se vor face la primăvîră și în vîră viitoare. Astfel acest palat, una din podóbele capitalei Romîniei, va puté fi inaugurat în tóamna anului viitor. — **Tramvai-electric** se va clădi pe bulevard; lucrările de instalare vor începe în curînd; liniile ferate se vor aședá în mijlocul bulevardului. — **Palatul Ateneului** se va întregi; ministerul de culte va clădi cu cheltuielă sa o aripă nouă din dos spre strada poșta vechie. În schimb Ateneul va acordá ministeriului salele pentru ocațiuni solemne.

La băile herculane la început se credea, că anul acesta nu vor vini mulți vizitatori, din cauza urcării prețului locuințelor; dar în sêptemána trecută a sosit atît de multă lume, încât acum cu mare greutate se póte găsi o cameră. Cea mai mare parte din noii sosiți sînt români, locuitori ai orașelor vecine Turnu-Severin, Craiova etc. Printre vizitatori se află și dnii George Chifu, membru al Academiei Române și fost ministru, cu soția, care e greu bolnavă de paralizia picíórelor; Carp, fost guvernator al Banței Naționale, George Tocilescu profesor la facultatea de drept din București; Dimancea, fost vicepresedinte al Camerei deputaților și T. Văcărescu, fost maresal al curții regale, cu fiul seu Rađu.

Necrológe. **Florica Hango n. Cîpsa**, soția parocului Gavril Hango din Deș, a murit la 21 iulie n., în etare de 22 ani. — **Romus Alexandru Popescu** a încetat din viața la Toplița-română, în etate fragedă. Il plîng părinții: Ioan și Aurelia Popescu, frații și surorile: Alesandrina, Sabin, Felicia, Nicu și Aurel, cu matusa Lilia Hosszu.

Calindarul sêptemanei.

Dum. a 10-a după Rosalii, Ev. dela Mateiu c. 17, gl. 10, a inv. 9

Ziua sêpt.	Calindarul vechiu	Călînd. nou	Sórele
Duminică	25 † Adorm. S. Ana	6 † Sca. la țafă	4 45/7 25
Luni	26 Mart. Ermoiea	7 Ulrica	4 46/7 24
Marți	27 † M. Parteleimon	8 Chiriac	4 47/7 23
Mercuri	28 Ap. Proch. și Nican	9 Romanus	4 48/7 22
Joi	29 Mart. Calinic	10 Laurentiu	4 50/7 19
Vineri	30 Ap. Sila și Șilvan	11 Tiburtus	4 51/7 17
Sâmbătă	31 S. Eudochim	12 Clara	4 53/7 16

Rugăm pe abonantii noștri cari încă nu ș-au achitat abonamentul, să binevoiescă a-l respunde în curînd, căci în lipsa altor fonduri de ajutorare, «Familia» se susține numai din abonamente. Neavînd tipografia noastră proprie, trebuie să plătim în fiecare sêptemána sumă mare, ceea ce nu putem îndeplini, decă abonamentele nu incurg regulat înainte.

UMOR ȘI SATIRĂ.

De ochii lumii.

Comédie in doue acte.

Acțiunea se petrece in localul unei redacții maghiare-șoviniste.

ACTUL I.

(In biuroul redacției.)

Un colaborator. Noutate de senzație! Ungurii din Turda au spart fereștile daco-românilor vândători de patrie, cari au luat parte la conferința din Sibîiu.

Toți colaboratorii. Bravo, bravissimo!

Unul din ei. Așă le trebuie.

Redactorul. Se vede că spiritul național este mai ardent la Turda. Și an turdenii au dat semnalul, după care au urmat șimleuanii și aradanii.

Alt colaborator. Fôrte bine au făcut. Așă ar trebui să se facă și 'n alte locuri. Dă-mi voie, dle redactor, să apretiez printr'un articol de fond faptul acesta și să aduc tributul stimei pentru maghiarii din Turda, cari au exprimat atât de fidel consimțământul general.

Redactorul. Ferit-a Domnul să te las. Ne-am compromite grozav. Intre noi putem să vorbim așă; dar in fața lumii trebuie să dîcem tocmai contraruk. Bine au făcut turdenii noștri, dar in diar sîntem siliți a-i com-bate, iac' așă, de ochii lumii.

ACTUL II.

(In aceeaș redacție.)

Redactorul. Să ve cetesc articolul ce-am scris despre tulburările dela Turda.

Toți. S'auđim.

Redactorul. Înțelegem indignațiunea maghiarilor din Turda, dar cu tôte aceste o reprobăm din tótă convingerea noastră, căci nu putem consimți de fel cu astfel de demonstrațiuni de pe stradă. Cei ce le-au sevêrșit, ne-au făcut serviciul cel mai reu și nici nu credem să fie adevêrați maghiari etc. etc.

Toți. Bravo!

Un colaborator. Ești un adevêrat diplomat.

(Cortina.)

Eră frumósă.

Eră frumósă, îmi plăcea
S'admir întréga ei făptură;
Dar mai presus de ochi și gură,
Avea un pěr ce me uimiá!
Când inse 'ntéiu a lui stăpână
Prilej ca să-l desmierd mi-a dat,
Érá așă de delicat,
Că am remas cu el in mână.

TH. M. STOENESCU.

Auđ?

Domnul — (pe punte.) Dta dșórá pari a fi ostenită!... să te duc in brațe?

Dșóra. — Nu încă, nu m'am ostenit, me voi urcă mai târđu «pe un catir!»

Hodorosc și Trosc.

Hodorosc. Unde ai fost in săptămána trecută, de nu te-am vêđut?

Trosc. Mi-am dus urda la Turda s'o vënd. Dar am pățit-o, căci ungurii de-acolo, gândind c'am fost și eu la conferința din Sibîiu, mi-au spart vasul și mi-au vêrsat negoțul.

Hodorosc. Dar n'ai știut tu vorba Românilui, «să nu dai cu urda 'n Turda!»

Hodorosc. Adevêrat că n'aveți popă?

Trosc. Adevêrat. Și nici nu putem căpétá altul, căci decând plata dascălilor s'au urcat la 300 fl., toți popii

din giurul nostru s'au făcut dascáli.

A trebuie să schimbe.

Tândală. — Ce bine îmi pare că vii din têrg, dragă nevêstă; dór ți-ai adus aminte să-mi cumperi tutun de 50 de bani?

Femeia. — Da, dar uite lucru naibe! Inchipueșce-ți, că n'aveam la mine decât un bilet de 100 de fr... Tutungul n'a putut să mi-l schimbe și eu ca să-l schimb a trebuit să cheltuiesc 99 fr. 85 de b. de am comandat o rochie minunată, cum e moda acum.

— Fratele dtale s'a insurat iar?

— Da.

— După un an de vêduvie... Prea iute.

— Ce vrei... N'a vrut să petrécă cu tristețe aniversarea morții nevetei lui.

Doctorul.

Doctorul — (visitând pe o clientă) Ce ai mâncat ađi de-ți este pulsul așă iritat?

Bolnava. — Am mâncat o bătaie strașnică dela bărbatul meu!

Femeia. — De ce ai sigilat cu cêrá nêgră scrisóra?

Bărbatul. — Pentru că in scrisóre felicitéz pe fratele meu cu ocașiunea insurătorei lui!...

Mai nou dela Turda.

Se dîce, că mai mulți negustori de sticle vreu să se mute la Turda, căci nicări nu se sparg atâte ferești ca și 'n acest oraș al toleranței — nenfrânate.

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

CU TIPARIUL LUI IOSIF LÁNG & COMP. ORADEA-MARE.

